ANUL III. — Nr. 767. O EDIȚIE SINGURA LUNI, 11 MARTIE 1891

NUMĔRUL 10 BANI

ABONAMENTELE

INCEP LA 1 ȘI 15 ALE FIE-CAREI LUNI și se plătesc tot-d'a-una 'nainte

In Bucureștĭ la casa Administrațieĭ.
Din *Județe* și *Străinătate* prin mandate postale.
Un an în țară 30 leĭ; în străinătate 50
Șése lunĭ » 15 » » » 25
Treĭ lunĭ » 8 » » » 13

Un număr in Streinĕtate 15 banĭ

MANUSCRISELE NU SE 'NAPOEAZĂ

Adevĕrul

Să te ferești, Române! de cuiŭ strein în casă.
V. Alexandri.

NUMĔRUL 10 BANI

ANUNCIURILE

Din BUCURESCI și JUDEȚE se primesc NUMAI la ADMINISTRAȚIE.
Din STREINĔTATE, direct la administrație și la toate Oficiile de publicitate.
Anunciurĭ la pagina IV . . . . . . 0.30 b. linia
» » » III. . . . . . 2.— leĭ »
» » » II. . . . . . 3.— leĭ »
Inserțiunile și Reclamele 3 leĭ rândul.
LA PARIS, ziarul se găsește de vênzare cu numĕrul la kioșcul No. 117, Boulevard St.-Michel.

UN NUMĔR VECHIŬ 30 BANI

ADMINISTRAȚIA
111, — BULEVARDUL ELISABETA, — 111

DIRECTOR POLITIC: ALEX. V. BELDIMANŬ

REDACȚIA
111, — BULEVARDUL ELIȘABETA, — 111

PROGRAMUL NOSTRU

Bucureștĭ, 10 Martie.

Când de un lung șir de anĭ o mână strĕină lucrează la falsificarea tuturor instituțiilor, tradițiilor, obiceiurilor și aspirațiunilor noastre naționale în lăuntru și în afară, ar maĭ fi oare nevoie ca un grup ca acela al *Adevĕruluĭ*, voind să se afirme în alegerĭ, să'șĭ publice un program amănunțit și împărțit pe capitole?

Neapărat că nu.

Toată Țara știe ce voește *Adevĕrul*, și fie-care cititor 'ar putea rĕspunde în douĕ cuvinte: Ceĭ de la *Adevĕrul* voesc resturnarea Monarhieĭ și întemeiarea Domnieĭ Poporuluĭ.

Cu toate aceste, credem nemerit a împrospăta punctele principale din programul nostru, pentru ca să ne dăm perfect seamă de faptul că idealul nostru politic, măreț și împărtășit de toată suflarea cinstită și apăsată a Românieĭ, trebue să nu fie un moment măcar deslipit de idealul economico-social al Poporuluĭ român.

Adresându-ne păturilor democratice, noĭ voim să le dovedim că, de la realizarea idealuluĭ nostru atârnă și îndeplinirea celor maĭ multe din aspirațiunile legitime ale Țăreĭ.

Inainte, și maĭ presus de orĭ-ce, noĭ voim rĕsturnarea fățarniceĭ Monarhiĭ ce ne guvernă și înlocuirea eĭ printr'o Republică democratică. Suntem convinșĭ că fără această transformare a Statuluĭ român, nimic bun nu se va putea face.

Cea d'întîĭ și maĭ serioasă obiecțiune la această dorință a noastră va fi, o știm prea bine, că *alte popoare maĭ culte, cu partide democratice bine organizate, ca Germania, ca Belgia, nu se gândesc încă să schimbe regimul monarhic pentru cel republican, de și Monarhia germană e maĭ feudală, maĭ întemeiată pe bunul plac al unuĭ singur om.*

Apuca-vom noĭ înaintea Germanieĭ, înaintea Belgieĭ?

Suntem noĭ făcuțĭ pentru a fi inițiatoriĭ uneĭ mișcărĭ republicane în Orient?

Dar nu numaĭ atât, Belgia, țară foarte înaintată, nicĭ nu se gândește încă la resturnarea sistemuluĭ monarhic și noĭ, tocmaĭ noĭ, care am imitat în multe pe Europa apusană, noĭ să începem o asemenea mișcare?

Rĕspunsul la o atare obiecțiune ne este foarte ușor.

Tocmaĭ din pricina deosebireĭ radicale care există între instituțiile reale, *nu pe hârtie*, ale Germanieĭ și Belgieĭ și între ale noastre, noĭ suntem în drept să întemeiăm Republica înaintea lor.

In Germania, în Belgia, Suveranul este eșit din națiune, și cu toate că El reprezintă numaĭ Domnia uneĭ clase, cu toate că El trage foloase din apăsarea mulțimeĭ, totușĭ El se călăuzește în toate actele Sale și de dorințele și de revendicările maselor

Inconjurat de un sistem întreg de formalitățĭ și de legĭ, El poate să întârzie realizarea uneia saŭ a maĭ multor aspirațiunĭ populare; dar atuncĭ când presiunea maselor devine prea vĕdită, El se supune.

Am vĕzut ce a făcut monarhia germană sub Bismarck; astăzĭ vedem ce face ea sub Wilhelm II. Neputênd să înăbușe cu violență cererile drepte ale democrațieĭ germane, Impĕratul s'a întors pe calea împăcăciuneĭ și a adoptat o politică de concesiunĭ față cu dorințele Poporuluĭ. Wilhelm II a ținut seamă de încordarea spiritelor și vrea să previe o ruptură prea timpurie pentru Dênsul.

Leopold al Belgieĭ poate să se simtă maĭ sigur pe Tron și să tragă maĭ multe foloase cu sufragiul restrâns; El vede însă că nu maĭ are încotro, îmbrățișează cauza votuluĭ universal și caută să împedice cu binele imediata desființare a Monarhiei în Belgia.

Oare tot ast-fel staŭ lucrurile la noĭ?

De 25 de anĭ de când a călcat pe pămêntul Românieĭ Carol I, căutat-a El oare să cunoască nevoile, obiceiurile și aspirațiunile noastre, pentru a Se conforma lor și a le îmbrățișa?

Nu! Din contră; când a dat peste ceva bun, El a căutat să strice, a falșificat și a denaturat totul.

In schimb, Carol I a căutat să cunoască întinderea, valoarea și venitul celor maĭ bune moșiĭ ale Statuluĭ; a căutat și a adunat împrejurul Sĕŭ pe toțĭ oameniĭ servilĭ, ambițioșĭ și fără caracter, și, în unire cu dênșiĭ, a înființat un imens tripoŭ de exploatațiune a Țăreĭ, El ținênd banca și guvernele Sale făcênd pe rênd pe crupieru.

Atât Suveranul cât și guvernele Sale nu s'aŭ gândit de cât: Cel d'întâĭ, să 'șĭ umple buzunarele Sale fără fund, ceĭ din urmă să 'șĭ satisfacă poftele, ambițiunile saŭ interesele meschine.

Iată pentru ce, în 25 de anĭ, Țara n'a făcut de cât progrese impuse de mersul lucrurilor pe calea economică și socială; dar pe calea desvoltăreĭ politice, pe calea ridicăreĭ niveluluĭ cultural și maĭ cu seamă a celuĭ moral, ea a stat pe loc, dacă nu a dat înapoĭ.

Din cauza uniceĭ preocupărĭ ale Sale de a face avere cât se poate de mare în cât de scurt timp, Regele Ș'a astupat urechile pentru orĭ-ce strigăt venea din Țară și nu a primit în jurul Sĕŭ de cât miniștri carĭ puteaŭ să-I ofere maĭ mult.

Politicianiĭ, la rêndul lor, știind că Țara nu 'ĭ va trage la rĕspundere, vĕzênd că s'a adus din Germania un Stăpân lacom, de care nu maĭ aveaŭ curajul de a se scăpa, s'aŭ dat la brazdă cu încetul cu încetul și aŭ început a lingușí josnica lăcomie de banĭ a Suveranuluĭ, pentru a intra în bunele Luĭ grațiĭ.

Iată cu ce s'aŭ ocupat și se ocupă de 25 de anĭ Carol I cu Miniștriĭ și cu colectivitățile Sale;

Iată pentru ce, după 27 de anĭ de la dezrobirea lor, țăraniĭ sunt încă robițĭ economicește;

Iată pentru ce, după 25 de anĭ de viață constituțională, am ajuns să vedem slugĭ de ale Regeluĭ spunêndu-ne că Poporul român nu e încă copt pentru libertățile înscrise în ruginita noastră Constituție;

Iată pentru ce, în ultimiĭ anĭ aĭ veaculuĭ al 19-lea, atuncĭ când maĭ toate popoarele sunt aproape de a se scutura de toate instituțiile rĕmase din trecut, noĭ putem încă vedea în capul Țăreĭ un guvern compus de oamenĭ venițĭ pe o cale piezișă și carĭ speră a'șĭ face o majoritate în viitorul Parlament prin alianțe ce se ascund, căcĭ nu se pot mărturisi.

De vom striga dreptate, de vom cere reforme economice și sociale, de vom înegri multă hârtie cu programe din ce în ce maĭ perfecte și maĭ aproape de idealul cel maĭ înaintat, nu am făcut nimic, absolut nimic. Mizerabila situație de astă-zĭ va urma cât timp cauza eĭ va continua a se concentra numaĭ în scârboasa și necinstita noastră Monarhie.

Recunoaștem cu toată sinceritatea că formele politice decurg în mod firesc din organizarea economică. Teoria, din punct de vedere științific, e riguros exactă.

Insă noĭ avem un Rege, care cere numaĭ banĭ și iar banĭ; un bancher care pretinde de la samsariĭ Sĕĭ din guvern numaĭ titlurĭ de rentă și jocurĭ de bursă pe spinarea Țăreĭ. De unde și cine să'Ĭ dea? Pretențiile Sale și lipsa de scrupul face pe Miniștri a nu se maĭ gândi la reforme, ci a căuta gheșefturĭ pentru Rege; iar la alegerĭ, prefecțiĭ trimit deputațĭ carĭ pun sigiliul legalitățeĭ pe matrapazlâcurile Suveranuluĭ și ale Miniștrilor Sĕĭ.

Crede oare cine-va că sub Carol I, saŭ sub orĭ-ce alt Rege, se va putea da măcar un petic de pămênt unuĭ țĕran, în condițiunĭ favorabile; saŭ se va putea lărgi dreptul de vot?

Noĭ credem că, în adîncul inimeĭ fie-căruia, credința aceasta nu există și de aceea, cu toate că suntem partizanĭ declarațĭ aĭ tuturor reformelor cu bază democratică, mărginim pentru moment toată activitatea noastră în jurul chestiuneĭ *de a fi saŭ de a nu fi Monarhia la noĭ.*

Programul nostru este lupta fără preget contra monarhieĭ: dar o luptă deschisă, francă și pe căile legale.

Pe baza acestuĭ program, întindem mâna tuturor acelora carĭ luptă pentru Democrație și le zicem:

Cine vrea Democrație adevĕrată, nu poate fi de cât republican.

Alex. V. Beldimanŭ.

Listă de subscripțiune pentru ridicarea unuĭ monument național în orașul Ploeștĭ, spre amintirea vitejilor vînătorĭ din Batalionul al II, căzuțĭ în rezboiul din 1877 (78).

(Va urma). Total 209.00.

Maghiarii și Românii

Citim în *Le Précurseur* din Anvers:

Se știe cu câtă energie și cu câtă perseverență aŭ luptat Maghiariĭ în potriva tendințelor unitare și germanizătoarea ale biurocrațieĭ austriace. Maĭ târziŭ eĭ câștigară o parte din cauză, și imperiul austriac deveni imperiul Austro-Ungar. Făcêndu-se ast-fel stăpânĭ aĭ uneĭ autonomiĭ naționale aproape complecte, — căcĭ numaĭ rezbelul și afacerile streine sunt astăzĭ singurele departamente pe care le-aŭ în comun cu restul monarhieĭ, — avênd un Rege, un parlament, o administrațiune, finanțe, o limbă a lor, se speră că și eĭ la rîndul lor, vor arăta același respect pentru drepturile altora.

Dar logica șovinismuluĭ maghiar a arătat maĭ multe puncte de asemănare cu acelea ale sectelor, de cât cu ale oamenilor oneștĭ.

Acest principiŭ al naționalităților pe carĭ le-aŭ proclamat și le proclamă cu atâta vâlvă, întru cât îĭ privește, eĭ nu l'aŭ recunoscut și nu'l recunosc, cu o cerbicie dusă până la cinism, orĭ de câte-orĭ este invocat în contra lor.

Astfel eĭ aŭ întreprins *per fas et ne fas* de a maghiariza pe Slavĭ, pe Ruthenĭ și pe Româniĭ din Ungaria și Transivania.

Din cauza uneĭ inerțiĭ moleșite, Rutheniĭ și Slaviĭ se lasă în voia lor. Eĭ învață limba ungară și cu încetul se contopesc cu populațiunea maghiară, care este mult maĭ puternică.

Nu se întêmplă același lucru cu Româniĭ. Fiind maĭ numeroșĭ, — eĭ ating țifra de 3,000,000, — și aparținând uneĭ națiunĭ caracteristică prin vioiciune, și care e departe de a se pierde în contact cu altă rasă, ci din contră, care tinde a o predomina și a și-o asimila. Românul e cu desăvîrșire insusceptibil de a adopta obiceiurile, moravurile și limba altuia. Când într'un orășel se găsesc la un loc familiĭ româneștĭ cu familiĭ sârbeștĭ saŭ bulgăreștĭ orĭ ungureștĭ, aceste din urmă ajung tot d'auna a învĕța românește și a se românizа.

Decĭ, contra Românilor aŭ îndreptat Maghiariĭ lupta lor furioasă, nu de a'ĭ extermina ci de a'ĭ contopi cu elementul lor. A le impune *cultura* ungurească, a'ĭ face să vorbească ungurește, și, dacă e cu putință, a'ĭ face să treacă de la ortodoxia greacă la catolicismul roman, iată ținta patrioților maghiarĭ.

Cum Româniĭ formează cele șeapte zecimĭ din populațiunea Transilvăneană, s'a cautat mereŭ a se lipi acest principat, în mod arbitrar, de regatul Ungarieĭ.

O remaniere ingenioasă a circonscripțiilor electorale dă un deputat pentru *cincĭ miĭ de locuitorĭ* maghiarĭ și un alt deputat pentru cincĭ-zecĭ miĭ românĭ.

Inlesnind proiectele lor esclusiviste, eĭ aŭ cu ce să flateze orgoliul lor brutal și disprețuitor, al descendinților luĭ Attila, carĭ îĭ fac a zice, vorbind de germaniĭ de peste Leitha: Acolo unde este un german, este un câine.

Evident că eĭ pun pe Românĭ maĭ pre jos încă de cât pe Germanĭ.

Stăpânĭ incontestabilĭ aĭ majoritățeĭ, și singurĭ legislatorĭ, eĭ aŭ început de a impune autoritate, — une-orĭ militărește chiar, — preoților românilor de cult ortodox pe carĭ aŭ dreptul de-a șĭ'ĭ alege numaĭ eĭ.

Româniĭ aŭ fost escluşĭ din toate posturile marĭ ale administrațiuneĭ.

In armată, nicĭ o avansare pentru Românĭ. Ceĭ 280,000 de oamenĭ pe care îĭ furnisează monarchia ungară, sunt comandațĭ de ofițerĭ maghiarĭ.

In orĭ-ce sat român unde se găsește *un singur* maghiar, trebue el să fie ales de primar, fie că n'ar ști o vorbă din limba consătenilor sĕĭ. Dacă nu e un Magiar, se înlocuește cu un evreŭ.

In școlĭ și înaintea tribunalelor limba maghiară este impusă, — de aceiașĭ oamenĭ carĭ aveaŭ atâta dreptate când protestaŭ să nu le impuie limba germană.

Și limba germană este vorbită de 70 milioane de oamenĭ, posedă o literatură bogată, care este semnul uneĭ marĭ culturĭ intelectuale, și care este de folos chiar Ungurilor, dacă vor să comunice cu Europa; în vreme ce limba ungară fără nicĭ o însemnătate din punctul de vedere al civilizațiuneĭ generale, nu este vorbită de nicĭ un suflet care trăește dincolo de Leitha.

Slăbirea elementuluĭ german în Austro-Ungaria s'a întors în paguba Românilor.

In urma înfrângeriĭ Românilor în în 1848—49 Româniĭ aŭ dobândit dreptul de proprietate funciară, pe care nu-l aveaŭ până atuncĭ. Azĭ, toate mĕsurile legislative tind a le tăia acest drept.

Șovinismul maghiar voește cu orĭ-ce preț să impue Românilor limba ungurească.

Româniĭ învățat cu ușurință limbile civilizate și civilizătoare din Occident, însă cu nicĭ un preț nu voesc să adopte limba prea grea și de nicĭ un folos a Hunilor.

Nu numaĭ că s'a impus ungureasca în licee, unde opt din zece părțĭ din elevĭ sunt românĭ, dar limba ungurească e întrebuințată azĭ ca singura limbă vehiculară în școalele secundare, fundate cu cheltuiala bisericilor greco-ortodoxe române. In scolile comunelor rurale unde nu locuește nicĭ un ungur, 19 ore pe sĕptămână sunt conservate învĕțăreĭ limbeĭ ungureștĭ.

Blândă și liniștită, harnică la munca câmpuluĭ, populația românească din Transilvania și din provinciile ungureștĭ a avut să îndure acele loviri, nu fără să se plângă, dar neschimbând nemulțumirea sa în fapte.

Ceia ce a făcut să dea p'afară paharul nemulțămirilor este proectul de lege al Ministruluĭ Csaky, care este înaintea Camerilor, și prin care se obligă Româniĭ d'a trimite copii lor de la 3 până la 6 anĭ în azilurĭ, unde să fie crescuțĭ de către institutoare și guvernante ungare, în limba și ideile maghiare.

In toate districtele româneștĭ, cetățeniĭ s'aŭ asociat pentru a protesta. Ca culme, jurnalele ungureștĭ, după ce aŭ insultat pe ceĭ carĭ uzaŭ de un drept constituțional, ele aŭ întărîtat șovinismul sălbatic al studenților și societăților „patriotice.“ Scene de dezordine aŭ urmat. La Cluj maĭ ales, o adunare de alegĕtorĭ românĭ carĭ discutaŭ în liniște o adresă către parlamentul din Pesta, a fost atacată pe neașteptate. Jurnalele maghiare aŭ aplaudat această „hazlie farsă“ și aŭ felicitat pe „cavaleriĭ patrioțĭ.“

De și resignațiunea blândă a românilor din Ungaria și Transilvania este proverbială, totușĭ sunt temerĭ de nouĭ conflicte. Româniĭ din regatul independent sunt foarte mișcațĭ, și s'a format o ligă pentru a veni în ajutorul fraților amenințațĭ de „cultura“ maghiară. Aceasta este poate începutul uneĭ mișcărĭ „iredentiste“.

Europa occidentală nu trebue să uite că rasa română este sentinela înaintată a civilizațiuneĭ în Orient, și cu acest titlu, ea nu trebue să privească cu ochĭ nepăsătorĭ ceia-ce se petrece la picioarele Carpaților.

SONATE A KREUTZER

DE

LEON TOLSTOI

II

Fie-care om cugetător, imediat ce mediul înconjurător începe a'l interesa și imediat ce începe el a cunoaște starea acestuĭ mediŭ, fără să-șĭ dea tocmaĭ seamă cum, acest om se trezește cu un ideal ce s'a format în creerul luĭ despre o viitoare soctetate.

Când Comte eșise din școala politecnică din Paris, el ducea cu sine un greŭ bagaj de probleme și formule fizice și matematice.

Când pentru prima oară se izbi de realitățile acesteĭ lumĭ, și când observă el raporturile ce existaŭ între oamenĭ, el fără să vrea, maĭ mult inconscient a început să aplice acele formule matematice la deslegarea problemeĭ celeĭ maĭ marĭ sociale: ce tinde a deveni lumea?

Schopenhauer a căutat să'ĭ aplice formula neexistențeĭ, Eminescu formula 1400,

Tolstoi înfine a purces maĭ curios: a propus moartea, dar să ajungă la ea prin-tr'o agonie plăcută şi mângăitoare.

Şi agonia omuluĭ începe, după el, de când se însoară omul. Viaţa conjugală este astăzĭ un iad, unde bărbatul şi femeia joc danţul drăcesc. Viaţa conjugală care o doreşte Tolstoi va fi un raiŭ pentru ambiĭ soţĭ, şi în această plăcută şi sănătoasă atmosferă morală să se stingă omenirea.

Să vedem cum doresc alţĭ scriitorĭ, — scriitorĭ marĭ ca şi Tolstoi — ca să ne purtăm în viaţa de familie şi cum relaţiunile între soţĭ trebue să fie echilibrate, ca viaţa conjugală să nu devie un iad.

Shelley pune ca principiŭ de viaţă a familieĭ unu din acele marĭ dreptûrĭ, de care trebue să se bucure omul, — chiar prin faptul că e om. „Iubirea ofileşte sub „o presiune: condiţia eĭ de existenţă e „libertatea.“

Idealul uneĭ familiĭ pacînice şi fericite găsim la D-na Georges Sand, în opera sa *Jacques*.

Jacques ajunge, ca şi Pozdnychev aĭ luĭ Tolstoi, la o marţială condamnare a ambilor soţĭ, carĭ îndrăznesc să maĭ aibă relaţiunĭ corporale, după ce li s'a stins iubirea — şi Jaques o numeşte cea maĭ cumplită depravare.

Brandes vorbind de căsătorie la Shelley, Georges Sand şi Scheiermacher, zice că la Georges Sand e un instinct natural, la cel de al doilea e un instinct cultivat. Raţiunea dupe Scheiermacher, cinstea după Georges Sand, şi libertatea după Shelley, e idealul ce trebue să ne conducă în viaţă, în relaţie zilnică cu soţia.

Important pentru noĭ e modul cum vede Ibsen căsătoria, — important pentru că există o misterioasă legătură între literatura norduluĭ şi aceia a Rusieĭ, şi fiind-că Ibsen e tot aşa de grozav pesimist ca şi Tolstoi.

In *Comedia dragosteĭ* Ibsen trage ca în carne vie în dragostea de azĭ. Căsătoria e condamnabilă, crede Ibsen, fiind-că impune bărbatuluĭ o mulţime de micĭ greutăţĭ, din care pricină uită de afacerile marĭ (acest lucru nu l'a observat Tolstoi, fiind-că se crede că nu e aşa de materialist) şi că dragostea e ucisă prin contactul corporal obiçinuit şi silit — ceea-ce afirmă şi Tolstoi. Ibsen nu resolvă problema: ia părţĭ din viaţa omenească aşa cum le vede el, îşĭ rîde între rîndurĭ de eroiĭ sĕĭ şi 'ĭ lasă la sfârşitul pieseĭ tot aşa de rĕĭ ca la început. Lumea e rea, — îmĭ pare rĕŭ că e aşa, dar n'am ce face, zice Ibsen.

Şi acum să venim la Tolstoi.

Decepţia în căsătorie a maĭ desvoltat-o Tolstoi şi într'o altă carte: „Fericirea de familie“, şi „Anna Karenin“ însuşĭ nu e de cât un şir lung de desiluzie, — dar cu mult, cu mult maĭ slabe de cât în Sonate a Kreutzer. Şi ceea-ce face să ni se pară că decepţia luĭ Tolstoi e maĭ amară şi maĭ grozavă în Sonată, e opoziţia şi contrastul între perversitatea prezentuluĭ şi într'o închipuită bună stare a timpurilor trecute. Şi în plus, adaugă el, nicĭ în această stare bună şi fericită nu trebue să stea mult omul, căcĭ nu va putea să susţie aşa viaţă.

Momentul cel maĭ fericit şi poate chiar culmea fericireĭ ar fi pentru om, dacă ar putea să se întoarcă la primele zile ale creştinismuluĭ.

Chiar în primele paginĭ, Tolstoi ne apare ca un bigot, care plânge că nu învaţă copii ceaslovul la şcoală, măcar de două orĭ pe zi: o religiositate poate adâncă, dar nu tocmaĭ serioasă.

Morala pur creştină, o morală ca aceia a creştinismuluĭ în faşe, n'a putut găsi el între oamenii de rînd şi fuge la sectanţĭ că doar o va găsi acolo.

Dar dacă morala religioasă a luĭ Tolstoi ar putea fi o morală a uneĭ societăţĭ viitoare, e un lucru discutabil; apoĭ bazele pe carĭ îşĭ consrueşte el familia sunt baze şubrede, ce nicĭ o adâncă discuţie nu merită.

Bărbatul să trăiască un traiŭ sufletesc cu soţia sa. Relaţiunile corporale să fie nu numaĭ evitate, ci şi isgonite.

Simpatia morală să existe şi să persiste, iar trebuinţa fizică cu care a mers mână în mână simpatia pentru a da naştere sentimentuluĭ de dragoste să fie oprimată.

Bărbatul, căsătorindu-se cu o femee să înceapă chiar din primul moment să intre în legăturĭ de frate şi soră. Scurt, Tolstoi vrea fecioria madoneĭ şi inocenţa eĭ în tot timpul cât va dura căsătoria. Il înfurie şi îl indignează bestia omenească. Relaţiunile sexuale fac ca soţiĭ să piarză respectul ce şi-l datoresc eĭ, neînţelegerile apar de a doua zi de când a început contactul corporal: desgust, apatie, nepăsare, sfadă, toate cât pot fi vătămătoare vieţeĭ se schimbă pe rînd şi viaţa conjugală devine un iad! Nu vrea *un bête a coucher*, — dar nicĭ o femee cu voinţă nu vrea.

Brutalitatea omenească, emoţiile sĕlbatice îl indignează, îl desconcertează.

Brandes, care înţelege şi el ca şi Guyan de pildă că ţinta imediată a dragosteĭ nu e justificată de loc, şi cu toate astea ea n'ar *esista fără această ţintă*, care înţelege că pentru a putea suporta o viaţă lungă şi pacînică de familie se presupune o armonie de ideĭ, de sentimente, de aspiraţie între soţĭ, Brandes numeşte încercarea luĭ Tolstoi, o încercare *de a scopi lumea*.

Această ironie e poate prea aspră, dar orĭ cum e serioasă. Ca să ne întoarcem noĭ la creştinismul din primele zile şi a căuta acolo idealul uneĭ vieţĭ conjugale, vrea să zică a nu înţelege importanţa existenţeĭ şi a perpetuăreĭ specieĭ — ceea ce nicĭ Tolstoi n'a înţeles.

Biserica zice de o parte „iubeşte pe aproapele tĕŭ“ şi cu aceiaşĭ convingere de filosof predică abstinenţa şi continenţa.

Votul de abstinenţă a fost în tot d'auna plăcut luĭ D-zeŭ şi biserica canoninează pe soţiĭ carĭ nu s'aŭ atins nicĭ o dată.— (Max Nordau.)

S-tul Mateĭ însuşĭ zice că comiţĭ deja un adulter când priveştĭ o femee cu scopurĭ rele. Şi în Iezdegerd găsim, în partea care vorbeşte de propaganda apostolilor la începutul creştinismuluĭ. „Să te căsătoreştĭ e bine,—şi eĭ singurĭ nicĭ a vedea o femee nu vor.“

Şi să ne reîntoarcem aicĭ vrea Tolstoi.

E într'adevĕr foarte tristă starea femeilor noastre, a acestor sĕrmane *tricoteuses*, care nu aŭ altă menire de cât să spele petele lăsate de viaţa licenţioasă şi coruptă a bărbatuluĭ,—să'l spele pe acesta în spălătoria numită căsătorie, cum zice Björnson,—dar tot e maĭ bine să le lăsăm cum sunt astă-zĭ de cât să le impunem o viaţă de madonă !!

Femeea e rea, zice Tolstoi, fiind-că o strică bărbatul. Cam asta crede şi Björnson şi Strindberg, în admirabila nuvélă „Tatăl“, e cam de aceiaşĭ părere.

Dar cine strică pe bărbat? Treĭ factorĭ principalĭ, după Tolstoi, concură ca să *însălbătăcească* pe om: imperfecţia ştiinţeĭ, voluptuozitatea muziceĭ şi aţâţătoarele mâncărĭ.

Şi Tolstoi are dreptate,—ca de obiceiŭ când vorbeşte de prezent. Imperfecţia ştiinţeĭ,—da! dar nu o absolută imperfecţie a ştiinţeĭ în sine, când o imperfecţie de înţelegere şi aplicaţie, din partea acelora care propovăduesc ştiinţa saŭ o profesează.

Voluptuozitatea muziceĭ, — o admitem întru cât e vorbă de oamenĭ voluptoşĭ dinainte, de libertinĭ saŭ de oamenĭ prea nervoşĭ şi iritabilĭ.

Şi aţâţătoarele mâncărĭ... aţâţă pe ceĭ carĭ—şi le pot procura ! !.....

I. E. Dieanu.

UN CONFRATE

Drept pernă are treĭ volume
In care unul de Bentham;
Cearşaf e două **Figaro-**_urĭ;_
Drept plapomă are **Le Temps**...

Ades în timpul ierniĭ poartă
De 'mbrăcăminte simulacru
Şi 'n camera 'ĭ fără de sobă
Il încălzeşte focul sacru...

Şi maĭ în tot-d'auna pune
Două manşete c'un buton;
Ca talisman ţine 'n pungă
Un nasture de pantalon...

La casa unde şade are
Două eşirĭ, păcălitorul.
Pe una ese el afară,
Pe alta intră creditorul!

Iar când se mută, câte-odată,
In altă parte de oraş,
In buzunarul de la haină
Îşĭ viră 'ntregul sĕŭ bagaj...

Că are casele luĭ propriĭ
Este în stare să vĕ spună:
Ele de noapte sunt negrite
Şi văruite sunt de lună...

E 'n stare ziua ca să 'şĭ piarză
Gândindu-se numaĭ la **Ea**
Şi la articolul de mâne
Ce ese-ades dintr'o cafea...

Mizeria d'a luĭ fiinţă
Fatal apururea se leagă;
Un ideal e pentru dînsul
Să 'şĭ ia o dată leafa 'ntreagă...

D. Teleor

E. G. LESSING

Dialogurĭ pentru Francmasonĭ

ERNEST
FALK

Dialogul întîĭ

ERNEST. La ce te gândeştĭ?

FALK. La nimic.

E. Dar te vĕd aşa de tăcut.

F. Tocmaĭ. Cine gândeşte, când se bucură? Şi eŭ mĕ bucur de această desfătătoare dimineaţă de primăvară.

E. Aĭ dreptate; şi aĭ fi putut să 'mĭ întorcĭ întrebarea.

F. De aş gândi la ceva, aş vorbi de aceasta. Nimic nu trece peste de a gândi tare cu un amic.

E. De sigur.

F. Aĭ gustat acum îndeajuns această frumoasă dimineaţă; de 'ţĭ vine ceva în minte, vorbeşte tu. Mie nu 'mĭ vine nimic.

E. Bun!—'Mĭ aduc aminte, că încă de mult aveam a te întreba ceva.

F. Apoĭ întreabă.

E. Adevĕrat amice că eştĭ franc-mason?

F. Intrebarea este a unuia, care nu este mason.

E. De sigur! Dar respunde'mĭ fără înconjur,—Eştĭ franc-mason?

F. Cred că sunt.

E. Respunsul este al unuia, care nu este sigur de treaba sa.

F. Oh da! Eŭ sunt cam destul de sigur de treaba mea.

E. Apoĭ cred că veĭ şi şti, dacă, când, unde şi de cine aĭ fost iniţiat.

F. Asta de sigur că o ştiŭ, dar aceasta nu ar zice aşa de mult.

E. Nu?

F. Cine iniţiază şi cine nu este iniţiat!

E. Explică'te.

F. Eŭ cred că sunt franc-mason, nu atât pentru că am fost primit de masonĭ maĭ vechĭ într'o loje regulată, ci pentru că vĕd şi cunosc ce şi pentru ce este masoneria, când şi unde a fost, cum şi prin ce ea este înaintată saŭ împedicată.

E. Şi totuşĭ te exprimĭ aşa de dubios: —„Cred că sunt!“

F. Aşa m'am deprins, cu această expresiune. Nu tocmaĭ că 'mĭ-ar lipsi propria convingere, ci pentru că nu 'mĭ place a mĕ pune chiar în calea cuĭva.

E. Tu 'mĭ respunzĭ ca unuĭ strein.

F. Strein saŭ amic.

E. Tu eştĭ iniţiat, tu ştiĭ totul...

F. Şi alţiĭ sunt iniţiaţĭ, şi se cred a şti totul.

E. Dar aĭ putea fi iniţiat, fără a şti ceea ce ştiĭ.

F. Din pĕcate, da!

E. Cum aşa?

F. Pentru că mulţĭ, care iniţiază, nu o ştiŭ eĭ însuşĭ, iar ceĭ puţinĭ care nu o ştiŭ nu o *pot* spune.

E. Şi aĭ putea tu dar să ştiĭ cele ce ştiĭ, fără să fiĭ iniţiat?

F. De ce nu? Francmasoneria nu este un ce arbitrar, ceva de care ne-am putea dispensa; ea este un ce necesar bazat în esenţa omuluĭ şi a societăţiĭ civile. Prin urmare trebue să putem ajunge la ea tot aşa de bine prin propria reflexiune, cât şi conduşĭ de alţiĭ.

E. Francmasoneria nu ar fi ceva arbitrar? — Nu are dar cuvinte şi semne şi obiceiurĭ care toate ar putea fi de altfel şi prin urmare sunt arbitrare?

F. Le are aceste. Dar aceste cuvinte, aceste semne şi aceste obiceiurĭ nu sunt Francmasoneria!

E. Francmasoneria nu ar fi ceva neindispensabil? — Dar ce făceaŭ oameniĭ când Francmasoneria încă nu era?

F. Francmasoneria a fost totd'auna.

E. Eĭ bine, dar ce este ea, această necesară, această indispensabilă Francmasonerie?

F. Precum ţi-am dat acum ceva a înţelege;

Ceva ce, chiar aceĭ carĭ o ştiŭ, nu o pot spune)*.

E. Aşa dar un ce, ce nu are fiinţă.

F. Te cam pripeştĭ.

E. Numaĭ acel lucru despre care am o idee precisă, îl şi pot exprima prin cuvinte.

F. Nu totdauna; şi adeseorĭ cel puţin nu aşa, ca cel-lalţĭ să capete prin cuvinte întocmaĭ aceiaşĭ idee de el care o am şi eŭ.

E. Dacă nu întocmaĭ aceiaşĭ, cel puţin una aproximativă.

F. Ideia aproximativă ar fi aicĭ fără de folos şi chiar periculoasă. Fără de folos, dacă nu ar conţine deajuns şi periculoasă dacă ar conţine câtuşĭ de puţin maĭ mult.

E. Curios. — Dacă, dupe cum se vede, chiar Francmasoniĭ, care ştiŭ secretul Ordinuluĭ, nu'l pot comunica prin cuvênt, cum dar propagă eĭ cu toate acestea Ordinul lor?

F. Prin fapte. Eĭ lasă a presupune, a ghici, a vedea, pe cât se pot vedea faptele lor, de bărbaţĭ saŭ tinerĭ bunĭ, pe carĭ îĭ cred demnĭ de a intra cu eĭ în contact maĭ de aproape; aceştia le gustă, şi fac fapte de acelaş fel.

E. Fapte? faptele franomasonilor? — Eŭ nu cunosc altele, de cât discursurile şi cântecile lor care în cele maĭ multe cazurĭ sunt maĭ bine tipărite, de cât concepute şi exprimate.

F. Aceasta o aŭ ele comun cu maĭ multe discursurĭ şi cântece.

E. Saŭ doar să luăm drept faptele lor acele, cu care se laudă eĭ în aceste discursurĭ şi cântece.

F. Dar când n'ar fi că numaĭ se laudă?

E. Şi cu ce se laudă eĭ? — Tot cu lucrurĭ care se aşteaptă de la orĭ-care om bun, de la orĭ-care cetăţean prob. Eĭ sunt atât de amicalĭ, atât de bine, atât de ascultătorĭ, atât de plinĭ de patriotism!

F. Dar aceste nu sunt ele nimic?

E. Nimic! — pentru a se deosebì prin ele de alţĭ oamenĭ. — Cine nu trebue să fie aşa!

F. Trebue.

E. Cine nu are pentru a fi aşa, îndemnărĭ şi ocaziune de ajuns şi afară de Francmasonerie?

F. Dar totuşĭ nu îndemn maĭ mult în ea şi prin ea.

E. Nu-mĭ maĭ vorbi de multiplicitatea îndemnurilor. Maĭ bine'ĭ de a se da unuĭ singur impuls, toată posibila intensitate şi putere! — Mulţimea unor asemenea impulsărĭ este ca şi mulţimea roatelor într'o maşină. Cu cât maĭ multe roate, cu atât maĭ mare nestabilitatea.

F. Aicĭ n'am ce-ţĭ opune.

E. Şi ce fel de îndemn maĭ mult! Un îndemn care detractă, suspectează toate cele-alte impulsurĭ; şi apoĭ încă ni se prezintă cel maĭ bun!

F. Fiĭ just, amice! — Iperbole şi *qui-pro-quo* din aceste discursurĭ şi cântece insipide; lucru de cercare! Operă de discipol!

E. Aceasta va să zică cu alte cuvinte: fratele Orator este un palavragiŭ.

F. Aceasta vrea numaĭ să zică: Cele ce le laudă fratele Orator în francmasonĭ, acele în adevĕr nu sunt tocmaĭ faptele lor. Căcĭ fratele Orator cel puţin nu vorbeşte în deşert, şi faptele vorbesc de sine.

E. Da, acum mĕ pricep unde ţinteştĭ, Cum aŭ şi putut ele să nu'mĭ vie îndată în minte aceste fapte, aceste fapte vorbitoare. Maĭ că le aşĭ chema strigătoare. Nu'ĭ destul că Francmasoniĭ se susţin unul pe altul, şi se susţin cu cea maĭ mare vigoare; căcĭ aceasta ar fi calitatea necesară a orĭ-căreĭ bande. Ce nu fac eĭ pentru întregul popor al statuluĭ orĭ-care ar fi, de care eĭ fac parte!

F. De exemplu? Numaĭ ca să vĕd de eştĭ pe urma adevĕrată.

E. D. e. Franc-masoniĭ din Stokholm! N'aŭ înfiinţat eĭ o mare casă pentru copii lepădaţĭ?

F. Numaĭ dacă Franc-masoniĭ din Stokholm s'aŭ arătat activĭ şi la o altă ocasiune.

E. La care alta?

F. La orĭ-care alta, vreaŭ să spun.

E. Da. Franc-masoniĭ din Dresda! care daŭ ocupaţiunea cu lucru la fete tinere şi sărace, le daŭ de brodat şi de cusut la gherghef — numaĭ pentru ca asilul copiilor găsiţĭ să poată fi maĭ mic.

F. Ernst!) Tu ştiĭ dor bine, când 'ţĭ aduc aminte de acest nume.

E. Dar fără glumă! — Da Franc-masoniĭ din Brunswig! care lasă a se instrui în desemn băeţiĭ capabilĭ şi sĕrmanĭ!

F. De ce nu.

E. Da Franc-masoniĭ din Berlin care susţin Filantropinul luĭ Basedow.

F. Ce spuĭ?—Francmasoniĭ? Filantropinul? Eĭ l'ar susţine?—Cine te-a făcut a crede aceasta?

E. Ziarul l'a trâmbiţat.

F. Ziarul!—Dar trebue să vĕĭ chitanţa autografă a luĭ Basedow. Şi ar trebui să fiŭ sigur că chitanţa nu este îndreptată la adresa francmasonilor din Berlin ci către *Francmasonĭ*.

E. Ce e asta?—Oare nu aprobĭ tu institutul luĭ Basedow?

F. Eŭ să nu'l aprob. Cine ar putea să'l aplaudeze maĭ mult?

E. Atuncĭ tu nu'l priveştĭ cu ochiŭ rĕŭ?

F. Eŭ să'l privesc cu ochiŭ rĕŭ?—Cine îĭ poate dori maĭ mult tot binele de cât eŭ?

E. Eĭ bine dar!—Tu te facĭ din ce în ce maĭ neînţeles.

F. O cred. Dar apoĭ n'am nicĭ dreptate. Căcĭ şi francmasoniĭ pot face ceva, ce nu o fac *ca francmasonĭ*.

E. Şi oare aşa să fie şi cu toate celel'alte fapte ale lor?

F. Poate!—Poate că toate faptele bune, care mi le-aĭ enumerat acuma, sunt pentru a întrebuinţa spre scurtare un termen scolastic, sunt numaĭ faptele lor ***ad extra***.

E. Cum vreĭ să înţelegĭ aceasta?

F. Numaĭ fapte de ale lor, care să cadă în ochiĭ vulguluĭ, numaĭ fapte, care

*) Sublinierile cu Asterice sunt din partea traducĕtoruluĭ.

FOIŢA ZIARULUI „ADEVĔRUL“

I

TRAIAN DEMETRESCU

EMOŢIUNEA ESTETICĂ 1)

Omul trăieşte două vieţĭ: viaţa exterioară saŭ socială; viaţa interioară saŭ sufletească. Cea d'întâĭ se manifestă sub două formule hotărîte: aceia de a lupta ca să trăieştĭ şi de a îndeplini o misiune individuală în marea şi complicata societate. Cu alte cuvinte, este o înlănţuire de trebuinţe naturale şi convenţionale.

Ştim cu toţĭ că, aceia-ce numim societate, nu este de cât o întocmire de legĭ convenţionale. Jean-Jaques Rousseau apunea societăţeĭ convenţionale natura goală şi liberă. „Omul se naşte liber, — zice el, — şi cu toate acestea, e pretutindenĭ în lanţurĭ“. Dar a fi liber, în înţelesul acestuĭ filosof, însemnează a înlătura cu desăvêrşire evoluţiunea şi progresul, lăsând omul într'o eternă viaţă primitivă. Cu toate acestea, diferitele stărĭ de civilizaţiunĭ aduc, adese-orĭ cu ele, rafinamente şi prefacerĭ în aceste convenţiunĭ sociale, până la un aşa grad de artificialism, de ipocrizie, în cât omul, manifestat în traĭul exterior, se arată maĭ mult un automat, o fiinţă falşă, mascată. Convenţiunile atuncĭ depăşesc marginile lor fireştĭ, — dacă pot să zic ast-fel; — devin „minciunĭ convenţionale“, cum le-a numit aşa de bine observatorul şi cugetătorul adânc Max Nordau.

In viaţa năuntrică însă, în viaţa sufletească, omul trăieşte în afară de convenţiunĭ şi legĭ. Această viaţă tăcută, profundă, misterioasă, o trăim fie-care în parte, intim şi solitar. Intre ea şi viaţa din afară, adese-orĭ nu există cel maĭ mic raport. Acelaşĭ om, într'un fel trăieşte în mijlocul lumeĭ; alt-fel trăieşte în el însu-şĭ.

Celebrul rus, Ivan Turghieneff, a scris o frasă înţeleaptă, ce poate servi ca moto al fiecăreĭ vieţĭ omeneştĭ: „*Sufletul omuluĭ este o pădure obscură.*“

Studiul, ce tinde la cunoaşterea, la pătrunderea în nesfîrşitul acesteĭ vieţĭ interioare, preocupă deopotrivă pe psicholog ca şi pe filosof, pe moralist ca şi pe artist. Fie-care exploatează câte un teren din vasta lume a sufletuluĭ, — lume complicată, infinită, variată, ca şi Universul, în care pămîntul nu e de cât un punct microscopic, iar noĭ, oameniĭ „muşunoae de furnicĭ,“ cum sună un vers din Satira 1-ia a luĭ Eminescu.

Nu eŭ voiŭ avea pretenţiunea să mĕ număr printre aceĭ îndrăzneţĭ şi marĭ exploratorĭ. Nu voiŭ face de cât o scurtă escursiune, împreună cu D-voastră, într'una din cele maĭ fine, maĭ delicate şi maĭ armonioase fibre ale sensibilităţeĭ, ce se numeşte: *emoţiune estetică*.

Conferinţa mea va avea un caracter personal; va fi maĭ mult o sinceră şi intimă convorbire intelectuală. Voiŭ încerca dar să spun ce se înţelege prin emoţiune estetică şi să arăt caracterul eĭ artistic şi social; apoĭ pe lângă partea teoretică, conferinţa aceasta va conţine şi multe din propriile mele emoţiunĭ estetice, cauzate de citirea diferitelor opere literare.

Emoţiunea estetică este din ceĭ maĭ superior document de impresiunĭ al sensibilităţeĭ şi conştiinţeĭ. „Impresiunile noastre cele trainice şi fără nicĭ un amestic ordinar nu ne vin de cât de la artă.“ 1)

„Este un sistem particular de impresiunĭ şi de operaţiunĭ interioare,—observă Taine,2)—care face pe artist, pe credincios, pe muzicant, pe pictor, pe nomad, pe omul de societate; fie-care din eĭ are istoria sa morală şi structura sa proprie. Pentru a lămuri pe fie-care în parte, trebue să scriĭ câte un capitol de analiză intimă.“

Artistul, pentru creaţiunea operilor sale, are în faţă natura şi omul. Natura îl impresionează prin splendoarea, prin măreţia, prin sălbăticia, prin armonia eĭ; omul, prin viaţa şi pasiunile sale.

„Emoţiunea estetică este cea maĭ imaterială şi maĭ intelectuală din emoţiunile omeneştĭ; organele carĭ ajută a se produce sunt ochiĭ şi urechile.“ 1)

Un exemplu: doĭ oamenĭ trec printr'o pădure, în asfinţitul uneĭ frumoase zile de vară. Unul din eĭ este băcan, cel-lalt poet. Soarele aruncă printre frunzele arborilor un praf blond de raze. Vîrfurile celor maĭ înalţĭ copacĭ par muiale într'un incendiŭ de culorĭ strălucitoare. Şi subt splendoarea amurguluĭ, Linişte—această amantă a pădurilor — citeşte cartea singurătăţeĭ. De departe numaĭ, par'că s'aude murmurul vag, doina idilică a unuĭ izvor limpede.

Fireşte: şi băcanul şi poetul aŭ ochĭ şi urechĭ. Dar pentru băcan, — pădurea, soarele, izvorul vor fi vĕzute şi auzite şi atâta tot. Poetul, dinaintea acestuĭ tabloŭ al natureĭ, va simţi o impresie, o mişcare năuntrică, o emoţiune estetică. Dar oare numaĭ simpla acuzaţiune a vedereĭ saŭ a auzuluĭ a produs această emoţiune estetică? Nu. Intre om şi natură există o asociaţiune, o simpatie, o înţelegere, o sugestie. „Pentru a gusta un peisagiu, trebue să te armonizezĭ cu el.“ 2)

Alt exemplu: Intr'o seară friguroasă de toamnă. Plouă mărunt, des şi monoton. Uliţele sunt pustiĭ; atmosfera e grea şi umedă. La uşea uneĭ cafenele, cu geamurile, aburite, un copil mic, zdrenţăros, slab şi galben, învîrteşte la o flaşnetă stricată, ce scoate un amalgam de note, ca nişte ţipete stridente de jale.

După ce a încetat, bietul copil intră sfios în cafenea, întinde pălăria, în fundul căreia vor cade câte-un gologan, dintr'o mână milostivă. La o masă, se află şi un pictor. Cel-lalţĭ aŭ zărit pe micul flaşnetar, dar l'aŭ privit cu dezgust saŭ cu puţină milă. Pictorul a vĕzut în el un model al mizerieĭ, o figură de copil proletar, pe care l'ar putea fixa atât de bine pe faţa uneĭ pânze. Este şi aicĭ o emoţiune estetică. Copilul cu flaşneta a deşteptat în artist, pe lângă impresiunile pur artistice şi un fond al conştiinţeĭ.

Emoţiunea estetică, simţită de poet în faţa natureĭ, cât şi a pictoruluĭ, simţită la vederea copiluluĭ cu flaşneta, causează maĭ întîĭ „acel entuziasm, care coprinde sufletul, când în gându-ţĭ se 'nchiagă creaţiunĭ sublime;“ 1) apoĭ, acele creaţiunĭ cristalizate într'o formă artistică,—fie o poemă, fie un tabloŭ,—va sugera la rîndul lor emoţiunĭ estetice publiculuĭ.

(Va urma)

1) Conferinţă ţinută în seara de 8 Februarie 1891 la Ateneul din Craiova.

1) *Duiliu Zamfirescu. («Novele»)*

2) „**Histoire de la litératture anglaise.**“ *Tome premier.*

1) **M. Guyau**: *«L'art au point de vue sociologique.»*

2) *M. Guyau.* Ibidem.

1) I. Gherea: «Studiĭ critice» vol. I-iŭ.

nu le fac de cât pentru ca să cadă în ochiĭ vulguluĭ.

E. Spre a se bucura de consideraţiune şi de toleranţă.

F. S'ar putea foarte uşor ca aşa să fie.

E. Iar atuncĭ adevĕratele lor fapte?.. Tu tacĭ?

F. Dacă nu ţĭ-aş fi respuns acum? *Faptele lor sunt secrĕtul lor.* *)

E. Aha! Aşa! Aşa dar iar, carĭ prin cuvinte nu se pot explica!

F. Nu tocmaĭ-uşor!—Numaĭ atât pot şi am voe săţĭ spun! *Adevĕratele fapte a francmasonilor sunt atât de măreţe, cu vederĭ atat de întinse, în cât vor trece secolĭ întregĭ până ce se va putea spune: iată aceasta aŭ făcut'o**) Totuşĭ eĭ aŭ făcut tot binele, care încă este în lume,—observă bine: *în lume*!— Şi ce urmează de a lucra la tot binele, care va maĭ fi în lume, observă bine, *în lume*.

E. Ia lasă! Tu'ţĭ baţĭ joc de mine.

F. Zeŭ că nu. — Dar ia uite-te! colea sboară un flutur, pe care ţin să'l am. El e acela omideĭ de pe euforbia.—Numaĭ în fugă îţĭ maĭ spun: Faptele adevĕrate a francmasonilor tind colea, de a face de prisos în cea maĭ mare parte tot ceia ce se numeşte obicinuit fapte bune *)

E. Şi totuşĭ sunt fapte bune?

F. Nicĭ nu se poate maĭ bine.—Cugetă un moment la aceasta. Indată voiŭ fi iar lângă tine.

E. Fapte bune, care tind acolo, de a face de prisos faptele bune? Aceasta e o enigmă. Şi eŭ cu enigme nu'mĭ bat capul.—Maĭ bine mĕ pun aci sub acest copac, şi privesc la furnicele de pe acest moşinoiŭ.

(Va urma).

Ţiganul mincinos

Un ţigan prea mândru, cum era odată
Pe vechile vremurĭ ţigănimea toată:
Merge la plimbare, când pre cum socot,
Chiar din întêmplare află un lup mort.
Ţiganul atuncea, îl ia la spinare
Şi lasă d'o parte proasta luĭ plimbare.
«Ha! îşĭ zise dênsul: am să sperii toată
«Ţigănimea noastră cu lupul d'ast'dată.
«Chiar vĕtaful nostru mĕ va lăuda
«Prin toată comuna» . . . .
. . . .
Ast-fel cuvînta
Ţiganul nemernic, care cât trăise
Nicĭ chiar o pisică' el nu o omorîse,
Dar ce vreţi... acuma mergênd la plimbat
Iacă vede'n cale'ĭ lupul împuşcat.
O porni acasă cu lupul în spate.
Ajungênd la uşe, cu degetul bate
Şi zice'n mândria-ĭ proastă blestemată·
«V'aţĭ topit cu toţiĭ! Ţigănimea toată
«Eŭ voĭ omorî-o acuma pe dată,
«Praful, puradichiul pe toţĭ vĕ aşteaptă!
. . . .
«Cum vezĭ, fa nevastă, pe acest vînat
«Badea l'a omorît mergênd la plimbat.
«V'aţĭ sfîrşit acuma, vătaf mĕ numesc
«Şi pe toţĭ ţiganiĭ am să'ĭ chinuesc!
. . . .
Cam aşa ţiganul nevesteĭ vorbi,
Şi ca un nemernic în pat adormi.
Iar a luĭ ţigancă, ce era deşteaptă,
Vĕzênd ce palavre ţiganul deşartă;
Se hotărî însă'şĭ minciuna să scoată.
Decĭ chiemă la dênsa ursărimea toată
Şi le zice: «aicea cu toţiĭ să staţĭ,
Iar când eŭ ţipa-voĭ atuncĭ să urlaţĭ»
Se'nvoiră'n fine... Nevasta se duse
In casă la sobă şi-a şedea se puse.
Mult nu zăboveşte: Un *chiŭ* se aude,
Au... Au... Au... afară de'ndată prelude.
Iar ţiganul, care lupul omorîse,
Cum aude asta nevesteĭ îĭ zise:
— Bine fa nevastă, ce aĭ de strigaşĭ
Aşa nebuneşte de mĕ speriaşĭ?
— Dar tu n'auzĭ, frate, lupiĭ fometoşĭ
Cum urlă la uşe! şi sunt numeroşĭ
Mĕ-ntrebă pe mine: de ce-aĭ omorît
Pe al lor iubit frate? Cu toţĭ ne-am topit
Chiar aicĭ-în casă!.. Oh! arde-l-ar focul
De vênat!.. Dar ast-fel te-a slujit norocul?!
Du-te te'nţelege cu dênşiĭ pe-afară,
Iar de nu vor ast-fel, pe toţĭ îĭ omoară!..
. . . .
Dar ţiganul care spăimântat intrase
Dupe colţul sobeĭ, şi care-ngheţase
De frică sĕrmanul, d'abia mormăni
Către-a luĭ nevastă, care-n rîs pufni:
— «Du-te tu nevastă că eŭ nu maĭ pot,
Şi le spune iute că l'am găsit mort.
Du-te... Du-te'ndată şi roagă'ĭ să plece
Că de altă dată, nicĭ că nu-mĭ va trece
Prin mintea mea slabă lupiĭ să'ĭ omor...
Ba, de vor vrea încă am să mĕ'nchin lor.
Spune-le, nevastă, spune'le drăguţă,
Şi vezĭ te fereşte ca să nu te'nghiţă.»
Atuncea ţiganca, vĕzênd că l'a prins
Cu mâţa'n desagă, cam aşa i-a zis:
— „Dar bine, bărbate, cum te lăudaĭ?
Maĭ de vreme-aseară ce vorbe ziceaĭ?»
— «Am glumit, nevastă, zice-atuncĭ ţiganul;
Ast cap de desmetec, prostul, gugumanul
M'a-ndemnat să spun că l'am omorît,
Iar eŭ fa, nevastă, zĕŭ mort l'am găsit.»

De la Valea-Mare,

Revistă *Curierul Mărcilor Poştale* ce apare în Piteştĭ a bine voit sĕ ne înprumute Clişeul, ciudateĭ Cărţĭ poştale cu rĕspuns platit care a făcut ocolul lumeĭ, făcând următorul drum: plecând din Buenos-Ayres la 22 Februarie 1880, a ajuns la Rio-de-Janeiro la 1 Martie; la Lisabona, la 19; la Madrid, la 21; la Paris, la 23; la Berna, la 24; la Milan, la 25; la Viena, la 28; la Berlin, la 30; la Copenhaga, la 31; la Amsterdam, la 2 Aprilie la Bruxel, în acea-şĭ-ḑi; la Londra, la 5; la Cairo, la 15; la Bombay, la 4 Maĭ; la Madras, la 8; la Calcuta, la 28; la Hong-Kong, la 12 Iunie; la Yokohama la 27; plecând la 10 Iulie, a ajuns la Sant-Francisco (California) la 26; la Callao (Peru) la 7 Septembre; la Valparaiso la 25 şi la Buenos-Ayres, la 15 octombre 1880.

Reproducţia este făcută cu cea maĭ mare îngrijire, pentru ca sĕ 'şi poată face orĭ cine o idee ésactă despre această carte. Gravura represintă amêndoĕ părţile cărţeĭ. *Curierul Mărcilor Poştale* devine foarte interesant şi costă prea puţin ca cine să nu'l aibă: 2 leĭ 50 banĭ pe an.

CRONICĂ

Politica, la noĭ în ţară,
E o cocotă drăgălaşe,
Iar Domnul Carp, spune-o legendă,
I-a fost amantul eĭ din faşe;
Când s'a mărit ĭ-a spus cocota
O vorbă care l-a'ncântat:
„Drăguţul meŭ, nu veĭ ajunge,
„De când trecênd pe la palat!“

*

Atuncĭ şi-a făurit în capu'ĭ
Acest Bismarck din Ţibăneştĭ,
O lume 'ntreagă de iluziĭ
De'naripărĭ dumnezeeştĭ;
Şi prin palat trecênd cu şira
Spinăreĭ 'n vecĭ încovoiată,
Ajunse mare şi puternic,
Cum i se prevestise-odată.

*

Dar într'o zi, căzu din culmea
Amăgitoarelor puterĭ;
Şi nu ştiŭ cum simţea în spate
Lungĭ simptomatice durerĭ;
— „Ah! ce să fie-asta“, 'ntreabă
Pe-amanta'ĭ care l-a'nşelat;
Ea îĭ respunde filosofic:
— „Amice, prea te-aĭ aplecat!“

Tradem.

CATULLE MENDÈS

Steaua Nupţială

I

Prin anunţurĭ în toate ziarele din partea loculuĭ, prin afişe lipite pe zidurile oraşuluĭ, atîrnate de plopiĭ de pe drumurĭ, acăţate de rămurile florilor, se făcu cunoscut că un ânger dorea să se însoare cu o fată de pe pămînt! Domnişoarele saŭ văduvele dispuse a contracta astfel de căsătorie eraŭ rugate să se ducă, a treia zi, într'o câmpie mare, pe malul fluviuluĭ, şi, acolo, li se va da toate desluşirile dorite în çe priveşte condiţiile de îndeplinit pentru a merita pe cerescul soţ.

Ghicițĭ ce surprindere şi ce mişcare fuse! A se mărita cu un ânger este o glorie care rar se înfăţişază, chiar fiind prea frumoasă şi orĭ-cât de angelică ar fi chiar cineva; cele maĭ ambiţioase pensionare, subt lampa dormitoruluĭ, nu ar cuteza să viseze o partidă aşa de frumoasă. Şi afişele maĭ spuneaŭ câteva amănunte carĭ puteaŭ să încânte spiritul şi inima persoanelor pretenţioase: Angerul care voia să se 'nsoare nu era unu din acele Spirite fără importanţă, pe carĭ bunul Dumnezeŭ îĭ întrebuinţează la trebile mărunte, cum bunioară să ducă mesagiĭ profeţilor în pustietate, saŭ să cânte din vioară în zilele de concert lîngă tron; nu, maĭ frumos, maĭ luminos de cât l'ar putea descrie orĭ-ce vorbă omenească, el ocupa un rang foarte 'nalt în aristocraţia paradisiacă, fiind din cel d'întîĭ Cor din a doua Ierarchie; afară de asta, în loc să semene cu miciĭ hieruvimĭ din tablourĭ, făcuţĭ numaĭ cu o faţă bucălată şi cu aripĭ, el avea un corp acăruĭ perfecţie, din toate punctele de vedere, nu lasă nimic de dorit; lucru foarte interesant pentru cele maĭ multe vĕduve şi chiar pentru multe fete. Câte inimĭ femeeştĭ bătură, pline de speranţă! Nu maĭ era vorba acum de amanţiĭ pe care'ĭ avusese maĭ înainte, de logodniciĭ aleşĭ de familiĭ; ce prostie ca să te maĭ ducĭ să culegĭ micşunele din pădure çu tinerĭ carĭ neglijează să se îmbrace cu o armatură de diamant şi carĭ ar fi foarte încurcaţĭ când ar fi vorba ca să se 'nalţe în cer pe o rază de soare saŭ de lună! Şi, fiindcă orĭ-ce femee în stare de a fi măritată se fălea, de şi nu le cunoştea încă, că îndeplineşte condiţiile cerute pentru gloriosul hymen, ar fi greŭ să spunem câţĭ bărbaţĭ nu fură goniţĭ, sfătuiţĭ ca să se ducă să 'şĭ caute în altă parte, bieţĭ nenorociţĭ carĭ se tînguiaŭ pe strade, sub ferestrele crude, aşa că ţi se făcea milă. Chiar fata împĕratuluĭ se tulbură şi ea tot aşa de tare ca şi supusele tatăluĭ sĕŭ; ea spuse verde că prea puţină stimă avea pentru împĕratul Golcondeĭ, căruia 'ĭ era făgăduită, şi că, dacă el nu ştia ce să facă cu mărgăritarele luĭ şi cu pietrele luĭ scumpe, nu avea de cât să le daruiască, în inele şi în diademă, vre-uneĭ slujnicĭ de bucătărie, care ar primi să se gătească cu ele ca împĕrătească.

Insfîrşit în toată ţara, din pricina afişelor, fu o tulburare aşa de mare, un delir despre care trebue să renunţăm ca să dăm o idee. Icĭ şi colo se vedeaŭ cioburĭ de sticlă, carĭ luceaŭ, eraŭ cioburile oglinzilor pe carĭ le spărseseră femeile urîte, de ciudă.

Numaĭ o fetiţă, Jocelyna, nu se tulbură.

Insă nimenĭ nu se miră de liniştea eĭ. Jocelyna era o biată cerşetoare, nu frumoasă, în zdrenţe, care umbla, fără să se uite la nimenĭ, pe strade şi pe drumurĭ, uita să ia de jos pomana pe care i-o arunca cineva. Ar fi fost prea caraghios ca ea să pretindă să se mărite cu un Anger! cu atât maĭ mult că era cam nebună, şi, cu un aer ca şi cum nu s'ar fi gândit la nimic, ziua uĭta orĭ-ce privind cum măriutele se suiaŭ pe tulpinele florilor, şi seara, privea, în negura albastră, răsăritul cele d'întîĭ stele.

* * *

II

Veni ziua însfîrşit. Cine a vĕzut, în ziua aceea, în amurg, câmpia întinsă, pe malul fluviuluĭ, — pe când cea d'întîĭ stea licărea, prea departe, în cer — poate să zică că a admirat o privelişte admirabilă! Nicĭ o dată nu s'aŭ strâns atâtea frumuseţĭ într'un singur loc; şi toate eraŭ nespus de gătite, închipuindu-şĭ că îngerul o să vie singur să-şĭ aleagă nevasta. Cât pĕr, în faţa auruluĭ şi în faţa abanosuluĭ, carĭ se legăna pe brocartul hainelor saŭ pe atlazul umerilor. Fata împĕratuluĭ, pe un elefant alb, trona printre tremurăturile mărgăritarelor, carĭ eraŭ ciucuriĭ baldaquinuluĭ; şi mulţĭ arapĭ micĭ, carĭ mergeaŭ înapoia marchizelor, ridicaŭ coada rocfiilor, ceva cam sus, fiind că ângeruluĭ putea să-ĭ vie gustul ca să vie pe la spatele persoanelor. Şi pretutindenĭ era o legănare adorabilă de museline de aur, de dantele, de mătăsurĭ nerăbdătoare.

O picătură de lumină, căzută din azur, se opri lângă fluviŭ, în vîrful uneĭ trestiĭ.

Picătura asta tremură, luă viaţă, se făcu o ursitoare micuţă îmbrăcată cu lumină şi cu verdeaţă.

— Bună ziua, doamnelor, bună ziua domnişoare! zise ursitoarea făcênd o reverenţă. Va să zică d-v. voiţĭ să vĕ măritaţĭ cu ângerul? Să vă spun cu ce condiţie poate cine-va să fie nevasta luĭ. Nu face nimic dacă va fi frumoasă orĭ urîtă, bĕtrînă orĭ tînără! El are în ochiĭ luĭ chiar toată tinereţea ce i s'ar putea oferi. Insă el pretinde că mireasa luĭ să se ducă să'l vază acolo unde se află dînsul. Ingerul va fi bărbatul aceleia pe care o va vedea maĭ întîĭ.

— Bun! zise fata împĕratuluĭ, condiţia asta nu mĕ descurajază de fel! Fiind că eŭ pot, dacă îmĭ place, să mĕ suĭ într'o trăsură pe care s'o ducă nişte caĭ maĭ repezĭ de cât vîntul.

Toate Domnişoarele şi toate Damele se gândiră că aŭ să poată găsi un mijloc pentru ca să apuce înaintea prinţeseĭ.

— Dar, întrebară ele, în ce loc şade îngerul şi pe ce drum trebue să apucăm pentru ca să ne arătăm luĭ?

— O! locuinţa luĭ nu 'ĭ aşa de departe cum şi-ar putea cine-va închipui! şi nu o să vĕ trebuiască multă vreme ca să ajungeţĭ până la dênsul.

Pe urmă, rîzênd cu hohot:

— Aide, Doamne şi Domnişoare, zise ursitoarea, porniţĭ, îndată, şi să vĕd care dintre D-voastră va sosi cea d'întâĭ în steaua aceia care tremură, departe, la occident!

Ursitoarea avu minte ca să se facă nevĕzută îndată ce zise vorbele acestea, fiine-că e probabil că ar fi păţit rele de la atâtea D-şoare şi văduve furioase că fuseseră luate în rîs. Va să zică 'şĭ bătuse joc de dênsele! Ca să se mărite cu îngerul trebuia să se ducă într'o stea. Asta era condiţia cerută. Ca şi cum ar fi uşor lucru ca să te ducĭ în stele! Vulturiĭ ceĭ maĭ falnicĭ, pe care aĭ încăleca, s'ar opri la jumĕtatea drumuluĭ şi baloanele uşoare nu se 'nalţă până acolo unde se simte căldura radiantă a Vespereĭ. Nu şĭ-ar putea face cine-va o idee de mânia care scutură mătăsurile, dantelele şi muselinele de aur. Impărtăşind necazul stĕpîneĭ sale, elefantul alb al feteĭ împĕratuluĭ apucă cu trompa pe unul din arapiĭ carĭ mergeaŭ înapoia marchizelor, şi 'l azvârli spre stea! Insă arapul căzu îndată pe pămênt, la o sută de paşĭ maĭ departe, dovadă că nu era cu putinţă suirea până la stea.

Numaĭ Jocelyna nu se tulbură.

Ea venise acolo, biată cerşetoare, nu frumoasă, în zdrenţe. Pentruce? Fără nicĭ un motiv, iac'aşa! Plecă d'acolo, cu aerul că nu se gîndeşte la nimic, ridicând ochiĭ, ocupată a privi rĕsăritul, în negura albastră, departe, al celeĭ d'întîĭ stele.

* * *

III

Văduvele şi fetele se mîngâiară repede. Ş'apoĭ, drept vorbind, era plăcut lucru ca să fie cineva nevasta unuĭ Spirit? Corul întîĭ, Ierarhia a doa, bine, fie! dar, cu toate câte le spunea afişele, nu era prea sigur lucru că Angerul de însurat se deosibea tocmaĭ mult de heruvimiĭ aceia micuţĭ din tablourĭ, făcuţĭ numaĭ dintr'un obraz umflat şi din aripĭ. Nimic n'ar fi fost maĭ dureros decât o decepţiune în paradisul nupţial,— decepţie vecĭnică! Toate se'ntoarseră, fără prea multă mîhnire, la dragostea lor deodinioară. Nu'ĭ tocmaĭ nevoe ca un tînĕr cu care culegĭ micşunele în pădure să fie înbrăcat cu o armătură de diamante, şi o femee cu plăcere se poate mărita cu un bancher, cu un inginer şi chiar cu un negustor! Fata Impĕratuluĭ trimise respuns Impĕratuluĭ Golcandeĭ că primeşte bucuros, ca dar de nuntă, diademe saŭ inele, orĭ câte pietre şi mărgăritare ar vrea el să'ĭ dea. Şi lucrurile începură să meargă iar ca maĭ nainte, în ţara tulburată o clipă de afişele lipite pe zidurile oraşuluĭ, atîrnate de plopiĭ de pe drumurĭ.

* * *

IV

Luna următoare fu îngropată—întîmplare neînsemnată—în micul cimitir, afară din oraş, Jocelyna cerşetoarea, aceea care umbla pe strade şi pe drumurĭ, în zdrenţe.

Fusese găsită moartă, în marginea păduriĭ, seara, cu faţa zîmbind la çer. Pecând trăia era cam nebună, îĭ plăcea să stea, cu un aer ca şi cum nu s'ar fi gîndit la nimic, ziua să privească cum se sue măriuţele pe tulpinele florilor; seara, să privească rĕsăritul Vesperi în negura albastră, şi uimenĭ nu se gîndi că ea se dusese să găsească pe ângerul cel frumos, bărbatul eĭ, aşa de departe, într'o stea.

Spartali.

RECTIFICARE.—Intr'o informaţiune apărută erĭ cu privire la amânarea baluluĭ Cooperatorilor, s'a sărit la Tipografie două rêndurĭ din care cauză i se da cu totul alt înţeles.

Informaţia trebuia să fie ast-fel:

Balul Societăţeĭ Cooperatorilor D-luĭ Butculescu s'a amânat din cauza postuluĭ.

Biletele vîndute vor fi valabile pentru atuncĭ.

D. Butculescu va pleca la Galaţĭ pentru alegerea D-sale la colegiul al doilea de deputaţĭ de Covurluĭ.

BIBLIOGRAFIE

A apărut:

Decadenţa instituţiilor militare în zilele M. S. Regeluĭ Carol I.

„Cu cât este de mare încrederea ce ţara a pus în armată, cu atât maĭ mare este şi rĕspunderea noastră.“
„Piteşti, 1890.“

Sperjur, fals, neadevĕr

urmat de

Incercărĭ asupra disciplineĭ înaintărilor justiţieĭ militare

de

Căpitan N. Mavrodin

Preţul 2 leĭ 50 banĭ.— Se află de vânzare la libraria Socec &.

A apărut şi se află de vînzare la toate librăriile din ţară metoda d-ruluĭ Koch despre *Tratamentul tuberculozeĭ* cu un apendice arătând origina şi compoziţia remediuluĭ. Preţul un 1.50.

Pentru comande a se adresa la editor A. Davidescu, Bucureştĭ str. Lipscanĭ (Hanu cu teĭ).

FOIŢA ZIARULUI „ADEVĔRUL“

CHARLES MEROUVEL

MORŢI ŞI VII

93

XII

Foierul Artiştilor

Insă publicul nu cunoaşte de cât lustrul din sală saŭ de la grajdurile luminate.

Circurile aŭ culise ca şi teatrele unde în fiecare seară se joacă scene de dramă orĭ de comedie.

Ba chiar maĭ multe decât în altă parte!

In teatrele celelalte sînt în joc amorul propriŭ, mândria saŭ realităţile actorilor.

In circ, fie edificiul frumos şi poleit ca stabilimentele marĭ, saŭ fie el compus numaĭ dintr'o pînză întinsă pe un catart şi susţinută cu stâlpĭ, e viaţa lor.

Acolo, negreşit, e principala cauză a interesuluĭ ce provoacă eĭ, şi care va fi veşnic ca şi lumea.

Situat în mijlocul Parisuluĭ, clădit cu o eleganţă rară, circul din strada Saint Honoré slujeşte de loc de întîlnire uneĭ mulţimĭ de gentilomĭ din high-life.

Pentru ce?

Printr'o rafinare de confort, Noul circ are, lângă grajdurĭ, un salonaş care slujeşte de foaieŭ artiştilor, artiştilor femeĭ maĭ cu seamă, carĭ vin acolo să aştepte momentul când trebue să intre în scenă.

Inbrăcat cu pluş galben cu încadramente albastre, pe ziduri şi pe tavan, înconjurat cu divanurĭ largĭ şi aşezate jos pe un covor roşu, luminat cu lumina electrică, e tocmaĭ bun pentru convorbirile familiare şi pentru a pune în relief frumuseţea femeilor.

Acolo se respiră un miros amestecat de pudră, de parfumurĭ diferite; halio trop, micşunele saŭ buchet imperial, pe lângă care se adaogă mirosul de grajd şi de ţigărĭ care'ĭ inevitabile în vecinătatea cailor şi a gentlemanilor.

Am spus că reprezentaţia se sfârşa.

Treĭ saŭ patru tinerĭ în frac vorbeaŭ cu călăreţe carĭ se coboraŭ înbrăcate în haine de oraş şi gata să iasă.

Un gimnastic înbrăcat cu un *maillot* grenat, cu o culotă de atlas negru, bufontă, cu dungĭ galbene, sta rezimat de stîlpul de la intrarea foaieruluĭ a căruĭ perdea de pluş era dată la o parte.

Omul acesta era scurt de statură, foarte oacheş, cu trăsurile energice, aspre, cu pĕrul strălucitor, negru ca pana corbuluĭ, cu cărare la mijloc şi dat în sus, cu nasul aquilin, cu ochiul întunecat şi sĕlbatic.

Era numaĭ nervĭ.

O mustaţă subţirică umbrea buzele'ĭ de un roşu închis.

Sta nemişcat, fără să se tulbure în aparenţă de ce se petrecea înprejurul luĭ.

O fată tânĕră, o artistă, intră în foaeŭ.

Era înbrăcată aproape ca şi dînsul; atât numaĭ că maiotul de pe dînsa era de mătase, prea fin, în faţa căruĭ, şi corsagiul negru brodat cu fir galben acoperea în parte pieptul, lăsându'ĭ goale braţele, o minune de eleganţă, terminate cu nişte mânuşiţe foarte drăguţe.

Putea să aibă 22—23 de anĭ; era măruntă, oacheşe ca o Algeriană, cu ochĭ adîncĭ, capul rotund prea inteligent, o gură roşie ca sângele, dinţiĭ frumoşĭ scânteetorĭ şi forme de o perfecţie admirabilă.

Doĕ fracurĭ s'apropiară de dînsa îndată şi unu, cel maĭ nalt îĭ zise:

— Mi se pare că o s'avem plăcerea să supăm înpreună, frumoasă Renza!

— Poate, zise ea cu nepăsare.

— Pentru ce poate? întrebă celălalt tînĕr, un bălan cu mustaţa zburlită ca uneĭ pisicĭ înfuriate. Nu 'şĭ inaugurează azĭ locuinţa, sora d-tale, Roselli? Prietinul nostru Vaunoise e nebun dupe dînsa! Şi are de ce. Ce fată adorabilă! O să viĭ, Renza?

— Negreşit, însă până atuncĭ pot să 'mĭ frâng gâtul şi dv. pare că nicĭ nu vĕ pasă.

— Pe cinstea mea dacă n'aş fi disperat! zise cel d'întîĭ.

— Dumneata!

— Eŭ!

— Şi pentru ce, rogute?

— Ştiĭ bine, răutăcioaso, zise celălalt plecându'se la urechia eĭ şi rostogolind ochiĭ în văgăunile lor.

— Ba nu ştiŭ de fel.

— Fiindcă Billy te adoră, zise blondul.

— Rĕŭ face.

— Sînt gata la orĭ ce ca să probez. Pune-mĕ la încercare.

— Bine, vom vedea, zise ea, dînd din umerĭ.

— Lorenza! zise omul care sta rezimat de uşe.

Glasul era aspru. Se ghicea într'însul o întărâtare, o contraritate carĭ nu cutezaŭ să izbucnească.

Domnul blond se uită cu dispreţ la omul muşchios.

— Te chiamă tiranul tĕŭ, frumoasă Renza, zise el. Nu cumva te teme?

— Se poate, rĕspunse ea cu accentu'ĭ italienesc prea pronunţat.

— Ticălosul, pare om rĕŭ!

— Ce 'mĭ pasă! nu am să daŭ socoteală nicĭ luĭ nicĭ altuia.

— Bravo!

— Lorenza! zise iar glasul.

— Vezĭ?... Şi-a pierdut răbdarea.

— Aĭ să scapĭ numĕrul tĕŭ...

— O! atuncĭ... datoria...

Muzica începea un vals încet.

Fata fugi, repede ca o ciocârlie, trecu pe subt perdea şi se făcu nevĕzută.

Ceĭ doĭ bărbaţĭ se luară dupe dînsa, însă fură opriţĭ de doĕ femeĭ carĭ ieşaŭ din pistă.

— Domnule de Billy, mĕ bucur că te vĕd! zise una naltă roşie înbrăcată ca Colombină şi care figurase într'o pantomină.

— Aĭ venit să 'ţĭ daŭ iar cincĭ francĭ înprumut.

— Tocmaĭ.

— Dar casa cum stă?

— E închisă.

— Aş fi un ingrat dacă nu ţi-aş veni în ajutor. Ia. Ţinea între degete o monedă de 5 francĭ.

Ea se repezi s'o apuce, el însă ridică mâna d'asupra capuluĭ

— Staĭ. Să te întreb ceva! zise el.

— Ce?

— Spune'mĭ cum se face ca o fată cum eştĭ tu a ajuns în stare să se înprumute cu cincĭ francĭ de la cunoştinţe? Nu 'ţĭ lipseşte nimic. Aĭ piele simpatică!...

— Tacĭ!

— Aĭ cap frumos...

— Iţĭ mulţumesc.

Braţe, dinţĭ, pĕr la modă.

Ea şi 'l desfăcu dintr'o dată.

— Natura l'a făcut aşa!

— O talie superbă!

(Va urma)

Bucurescĭ. — Tipografia Thoma Basilescu, Bulevardul Elisabeta, 111.